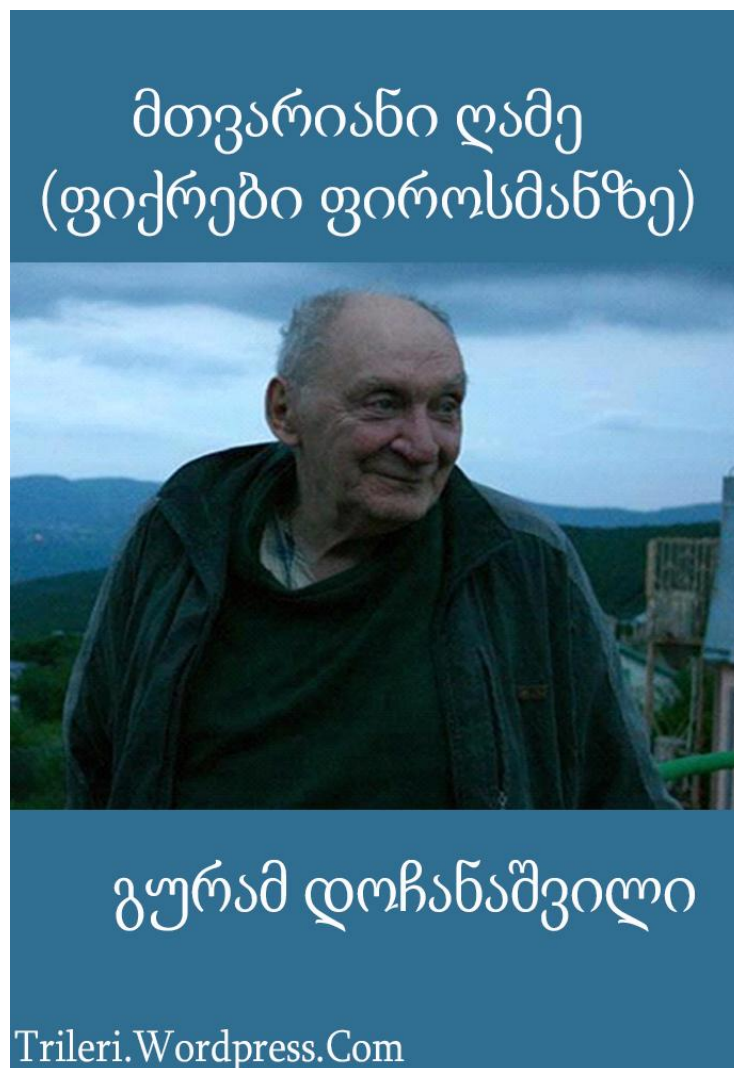

მთვარიანი ღამე (ფიქრები ფიროსმანზე)

გურამ დოჩანაშვილი

გლეხის ქალს ცალი ხელი ყურძნიანი კალათისათვის შემოუხვევია. მეორე ხელში ერთადერთი მტევანი უჭირავს. აშკარად ეტყობა, რაღაცას ფიქრობს, ულამაზო ქალია – მრგვალი სახე და სულელური გამომეტყველება აქვს, მაგრამ ხელში გემრიელი ყურძენი უკავია. მის გვერდით პატარა ბიჭი დგას, მტევანს შესცქერის, ხელები მაღლა აუწევია და ქალს ყურძენსა სთხოვს. პატარა ბიჭია, მაგრამ ისეთი სახე აქვს, დაბალი რომ არ იყოს, კაცი გეგონება. მზემ, ქარმა, წვიმამ გაუუხეშა სახე. მაინცდამაინც არც არის ბედის კმაყოფილი – რამდენჯერ გაუგდიათ დაკარგული საქონლის საძებრად, რამდენჯერ თავში წამოურტყამთ ხელი, რამდენჯერ დასძინებიათ თავარა მზეში... ახლა კი იგი ქალის გვერდით დგას და ყურძნის მტევანს ითხოვს. დიდი და უხეში, ასაკის შეუფერებელი თითები ახლოს მიუტანია მტევანთან და ქალის თანხმობას ელოდება. ქალს სულელური გამომეტყველება აქვს და რაღაცას ფიქრობს, ფეხშიშველი ბავშვი კი დგას და გემრიელ ყურძენს ჯიუტად ევედრება...

ნახევრად ჩაბნელებულ სარდაფში ტევა არ იყო. ჰაერი მაგარი ღვინის სუნით იყო გაჟღენთილი. ყველანი მთვრალეები იყვნენ, ქართული ხელგაშლილობით ხარჯავდნენ მთელი დღის გასამრჯელოს. ჩახლეჩილი ხმით ადღერძებდნენ ერთმანეთს და ღვინო სუფრაზე იღვრებოდა. ღვინის სუნით გაჟღენთილი ჰაერიც კი მთვრალივით ეპოტინებოდა სანთლებს, სანთლის ალიც მთვრალივით ბარბაცებდა და მკრთალი სინათლე დაბორიალობდა აწითლებულ სახეებზე. ღვინით სავსე თასებში ნაკვერჩხლები ტივტივებდნენ და შიგ გაკვირვებით იცქირებოდნენ მსმელები.

- ღვინო გამოგველია, ბეგო!

ყველა სვამდა – ზოგი ხარბად, ზოგიც ვაი-ვაგლახით. დახლში მედუქნე ბეგო იდგა და ყველს გულგრილად ჭრიდა. იგი შეჩვეული იყო ღვინისა და თამბაქოს სუნს, მთვრალეების ყაყანს; როგორც კი მოიცლიდა, დახლიდან გამოდიოდა და ერთ-ერთ კედელთან მიდიოდა. იქ, სამფეხა სკამზე, კაცი იდგა და პირდაპირ კედელზე ხატავდა. რამდენიმე ლამფა ანათებდა კედელს, სადაც უკვე მაგარი სმა იყო გახურებული: სუფრას ოთხი კაცი შემოსხდომოდა, ტყუპებივით ჰგავდნენ ერთმანეთს. ორ მათგანს ყანწი ეჭირა, მაგიდის წინ დიდი ტიკი ეგდო, რა გამოლევდა ღვინოს, მოქეიფებთან მეარღნე იდგა, კრიალა ჩექმები ეცვა, საქმიანად ატრიალებდა არღანს. კაცი სამფეხა სკამზე იდგა და ხატავდა. მოქეიფენი დროდადრო შეათვალიერებდნენ მხატვარს და ხანდახან გამხნევენასაც კი მოუწოდებდნენ:

- მიდი, მიდი, ნიკო!

მხატვარი შეჩვეული იყო ასეთ შეძახილებს. არც შეირხეოდა ხოლმე. თავის საქმეს განაგრძობდა.

- ნიკო, ერთი კურდღელიც მიახატე და! – შეეხვეწა ვიღაცა.

მხატვარი შემოტრიალდა, შეხედა და ნაღვლიანად გაიქნია თავი.

- მიახატე, რა, კურდღელი!

- არა, ძმაო, არ შეიძლება.

- მიახატე რაღა, შენთვის ადვილია.

- რა უნდა აქ კურდღელს?

დიდი, სევდიანი თვალები ჰქონდა მხატვარს. თვალის უპეებში ჩრდილი ედგა, მშვიდად დასცქეროდა ახირებულ მთხოვნელს.

- აქ არ შეიძლება კურდღლის დახატვა.

მთვრალმა მოიწყინა, ცოტათი გაიბუტა და მოსცილდა:

- არ შეიძლება და ნუ შეიძლება, შენ კარგად იყავი ნიკალა...

თანამოსუფრეებთან დაჯდა და ჩუმად შესჩივლა – არ შეიძლებაო.

- ალბათ, მართლა არ შეიძლება, – უთხრა ერთმა.

- ვითომ?

- ამას დამიხედეთ, ნიკოს ასწავლი?

- ვა, ნიკოს ასწავლის, ხედავთ?!

- ნიკალას შენგან რა ესწავლება, ტუტუცო!..

- გრცხვენოდეს, ბიჭო!..

მთვრალს მართლაც შერცხვა. ისე შერცხვა, რომ სუფრაზე თავი ჩამოდო და სხვა გამოსავალი რომ ვერ იპოვა, თავი მოიმძინარა. სხვები კი მოჯადოებულებით შესცქეროდნენ კედელს:

- ი, არღანს შეხედე, ნამდვილს არა ჰგავს?

- შენ მოხარშული დედალი ნახე, ფრთაც კი ეტყობა.

- აი, ჭკუიანები ეგენი ყოფილან, სუფთა ჰაერზე სვამენ, მდელოში.

- ჩექმები ნახე, როგორ კრიალებს...

- ვაჰ, ნეტავი ეგ მწვადი დამალეჭინა!

- შენი მარჯვენის ჭირიმე, ნიკო!

მხატვარი სკამიდან ჩამოვიდა, უკან დაიხია, სხვებსავით შეაცქერდა სურათს. ვიღაცამ ცოტათი შეუტია კიდეც:

- იქით დადექი, ნიკო, ხომ ხედავ, რომ მეფარები, შუშისა ხომ არა ხარ!

- შუშისა კი არა, ოქროსია, – ფეხზე წამოდგა ვიღაც დარდიმანდი, – ჩვენთან მოდი, ნიკალა.

- ჩვენთან მოდი, ჩვენთან, ნიკო!

ყველა ეპატიჟებოდა, ღრიანცელი ატყდა, ნიკო დარცხვენილი და დაბნეული იდგა, არ უნდოდა, ვინმესათვის ხათრი გაეტეხა. ყველას ისევ იმ ყარაჩოხელმა აჯობა – ნიკოსთან მივიდა, ხელი მოჰკიდა და თავისი სუფრისაკენ წამოიყვანა.

მხატვარს ქუჩებში სიარული უყვარდა.

თბილისი სტუმართმოყვარე ქალაქი იყო, ათასნაირი ეროვნებისა და ადათ-წესის ხალხი ირეოდა აქ. გართობა კი ყველას უყვარდა. რამე მოხდებოდა თუ არა, მაშინვე ატყდებოდა ერთი ალიაქოთი. ქუჩები ცნობისმოყვარეებით იყო სავსე, მათ ხმამაღლა ლაპარაკი უყვარდათ და ერთმანეთს ყვირილით უმტკიცებდნენ ყველაფერს. ქუჩის დროებითი სიმშვიდე მოჩვენებითი იყო – ყველამ კარგად იცოდა ეს. ფაფახების გამყიდველი, თეთრწვერიანი მთვლემარე ბერიკაციც კი დროდადრო გაფაციცებით ათვალთვრებდა ხოლმე ქუჩას. ქუჩაში კი გასართობს რა გამოლევდა – ფაიტონს რახრახით მიაღებინებდნენ გაოფლილი ცხენები, ხარები დინჯად ეზიდებოდნენ მძიმედ დატვირთულ ურმებს, ქუჩის კუთხეში თვალზე ქუდჩამოფხატული კინტო იდგა და უგულოდ ატრიალებდა არღანს, გამვლელები უნდობლად შესცქეროდნენ გიმნაზიელთა ფორმაში გამოწყობილ ყმაწვილებს და ხანდახან ქუჩაში ძალიან ლამაზი დედაკაციც ჩაივლიდა! რა გამოლევდა ქუჩაში გასართობს... სულ რომ არაფერი, მწვანილითა და ხილით მოვაჭრე კინტოების შემახილები არ მოგასვენებდა, ხანდახან ფაიტონები ერთმანეთს ეჯახებოდნენ და გაბრაზებული მეეტლეების შიშით ახლო-მახლო მყოფი ქალები ხელისგულებს მაგრად მიიჭერდნენ ხოლმე ყურებზე, ტანსაცმელჩაჩაჩული მეეზოვე რომელიმე გამოწკეპილ ჩინოვნიკს ანაზღად გაკრიალებულ ფეხსაცმელზე მიაყრიდა მტვერს და იყო ერთი თვალის ბრიალი... ხანდახან ორი, არცთუ ისე დარბაისელი მოქალაქე ერთი ციცქნა მიზეზის გამო წაიკიდებოდა ხოლმე და მაშინვე ატყდებოდა მძიმე მუშტების ზაგაბუგი წითელ ლოყებზე. მოჩხუბრებს ნაცნობებიც წამოეშველებოდნენ და იყო ერთი დაკა-დაკა და ორომტრიალი. მოჩხუბრები გულიანად იმუქრებოდნენ, შავ კუბოს ჰპირდებოდნენ ერთმანეთს, ხუთიოდე წუთის შემდეგ კი აღარაფერი ახსოვდათ.

მხატვარს ქუჩებში სიარული უყვარდა.

ხანდახან კაცი იხრჩობოდა მტკვარში, მაგარი ბიჭები წყალში თავით ხტებოდნენ და ღონიერ მარჯვენას თმაში სტაცებდნენ წყალწაღებულს. მთელ ქალაქში დაირხეოდა ხმა და საღამოობით პატივისცემით იხსენიებდნენ გადამრჩენელს ღიპიანი ძია-კაცები:

- ეს იმ ვაჟკაცს გაუმარჯოს, რომელმაც რომა...

ყოჩებს გამოიყვანდნენ ხოლმე, შუბლებით ეჯახებოდნენ ერთმანეთს ყოჩები, მამლებსაც აძიბილავებდნენ:

- მიდი, შე კვდარო, შენა... მიდი, მიდი... უუჰ, შე დედალო...

მხატვარს ქუჩებში სიარული უყვარდა.

საღამოს ქალები თავიანთი სახლის ერდოზე გამოდიოდნენ, ნოხებსა და მუთაქებს გამოიტანდნენ, არხიანად მოიკალათებდნენ ხოლმე. გათხოვილი ქალები დაირას უკრავდნენ, გაუთხოვრები ხელებს ტურფად არხევდნენ და ისე ცეკვავდნენ; ხანდახან ვინმე ბედოვლათი ქვემოდან რაღაცა უწესოს შეუძახებდა და გაკაპასებული ქალები ზევიდან ქოქოლას აყრიდნენ:

- აი, შენ კი გაგიხმა ეგ ენა...

ხალხს სიცილი უყვარდა. როგორ უყვარდა ხალხს სიცილი! ხანდახან კინტო ვინმეს ენამოსწრებულად უპასუხებდა და ატყდებოდა გაუთავებელი სიცილ – ხარხარი. გამვლელები ჩერდებოდნენ, ერთმანეთს სხაპასხუპით უყვებოდნენ კინტოს ოხუნჯობას, სიცილისაგან ჩაბჭირდებოდნენ, სულს ძლივს მოითქვამდნენ ხოლმე, მუცელზე ხელს მიიდებდნენ და ნეტარებისაგან, სულ „ვაიმე – ვაიმეს“ იძახდნენ. ზოგმა არც იცოდა, რაში იყო საქმე, მაგრამ მაინც გულიანად იკრიჭებოდა – ამდენი გამხიარულებული ადამიანის დანახვაზე პირზე ღიმილი მოსდიოდა. ერთი ენამოსწრებული გამოთქმა ყველას კარგ ხასიათზე აყენებდა, სახლისაკენ კმაცოფილნი მიეშურებოდნენ და გზაში ძალაუნებურად ისმენდნენ მეარღნეებს ცნობილ სიმღერას „გასათხოვარმა გოგომ თავი მოიწამლა“. ისმენდნენ და უკვირდით – განა შეუძლებია, ადამიანმა თავი მოიკლას?

მხატვარი ქუჩაში დადიოდა და გამვლელებს ათვალიერებდა. კარგი კაცი იყო ნიკალა, სხვისი უბედობა სწყინდა და ბედნიერება ახარებდა, მაგრამ თვალები ყოველთვის ნაღვლიანი ჰქონდა. დიდი თვალის გუგეები ჰქონდა ნიკალას, შავი თვალები, წვერ-ულვაშიც შავი ჰქონდა და ტანსაცმელიც შავი ეცვა. შავ მუშამბაზე უყვარდა ხატვა, ხანდახან თეთრ ცხოველებსა და ჩიტებს ხატავდა და სიამით ევსებოდა გული. ადამიანებსაც ხატავდა ნიკო; ადამიანები გულგრილი, მოზიმიე გამომეტყველებით უსხდნენ მაგიდას და ხელში ყანწები ეჭირათ. არც ერთ მუშამბაზე არ ილიმებოდნენ ნიკალას ადამიანები, არც სტიროდნენ, უბრალოდ, გულგრილად ისხდნენ. იქნება ნიკალას არ ესიამოვნა მათი?

ეჰ, ქალაქელებს რას გაუგებდი. სოფლებში სხვა იყო, სოფლელები, ასე თუ ისე, ერთმანეთს ჰგავდნენ. აქ კი, ქალაქში, ათასნაირი წესისა და რჯულის ხალხი ირეოდა. იშვიათად თუ დაეთხოვებოდნენ ერთმანეთს. ამინდი რომ ამინდია, იმაზედაც კი კამათი მოსდიოდათ – ზოგი ამბობდა, ვაჰ, რა კარგი დღეაო, მეორეს უკვირდა, რას ამბობ, ბიჭო, კარგი კი არა, ის არ გინდაო? ერთს დიდი მდინარე ეგონა მტკვარი, მეორე ამბობდა, რას ამბობ, ღელეაო. ერთ ქალზე ზოგი ამბობდა, რასა ჰგავსო, მახინჯიაო, სხვებს კი უკვირდათ: რას ამბობ, შე დაბრმავებულო, ერთი შეხედე, ზედგამოჭრილი თამარ მეფეაო.

ეჰ, ქალაქელებს რას გაუგებდი...

ერთხელ ერთმა კაცმა პატარა ძაღლი მოიყვანა, რაც უთხრა, ყველაფერი გააკეთებინა. უბრძანებდა და მიწაზე დააწვენდა, მოინდომებდა და წამოახტუნებდა, აშინებდა და ძაღლი თავდაყირა კოტრიალობდა. მხოლოდ ერთხელ გაჭირვეულდა პატარა ძაღლი, მაგრამ პატრონმა ფეხსაცმლის წვერი ფერდში გაჰკრა, ძაღლი აწკაწკავდა და მას შემდეგ ყველაფერს უყოყმანოდ ასრულებდა. ხალხს ძალიან მოეწონა ეს გასართობი. სანახაობის დამთავრების შემდეგ, როცა ძაღლის პატრონმა წოწოლა ბოხობი მოიხადა და ხალხს ჩამოუარა, ძაღლს შეხედეს. ზოგს ძაღლის წვალება გაახსენდა, ძაღლის წკაწკავი, მერე თავიანთი სიცილიც, ცოტათი სინდისის ქენჯნაც იგრძნეს, ერთი, მეორე და მოიწყინეს.

ზოგმა უფრო გაიხარა – ეს არ იყო, მაღაყზე რომ გადადიოდაო?

ერთმა თქვა: საწყალი ეს ძაღლი, ამდენ რამეს სანამ ისწავლიდა, როგორ გაწვალდებოდაო?!

მეორემ უთხრა: საწყალი ძაღლი კი არა, მისი პატრონია, ამდენ რამეს სანამ ასწავლიდა, როგორ გაწვალდებოდაო?!

ეჰ, ქალაქელებს რას გაუგებდა ნიკალა... მაინც ქალაქში დარჩა, ქალაქის შვილობილი გახდა, ასე არჩია. ხალხს კი ძალიან უყვარდა შავი მხატვარი. ზოგს არც ჰქონდა ნანახი მისი ნახატები, მაგრამ მაინც უყვარდათ. გუმანით ხვდებოდნენ, კარგი კაცი რომ იყო. რომელიმე დუქანში შევიდოდა თუ არა, მაშინვე ატყდებოდა ერთი ამბავი:

- ჩვენთან მოდი, ჩვენთან მოდი, ნიკო!

ნიკალაც ხელში აიღებდა სასმისს და სვამდა. ყანწს მოიყუდებდა თუ არა, თავს უკან გადასწევდა და დუქნის ჭერზე ეზმანებოდა მშობლიური მხარე, სადაც ასეთ მადლიან ყურძენს სწურავდნენ. ეეჰ, ტკბილო კახეთო...

ზოგი ზედმეტად ცნობისმოყვარე იყო:

- ნიკო, რა გვარისა ხარ?
- ფიროსმანიშვილი.
- სადაური ხარ, ქართლელი?
- არა, კახელი ვარ.
- ვაჰ, კახელიმ მე ქართლელი მეგონე.

ნიკო უხერხულად იღიმებოდა.

- რომელი სოფლიდანა ხარ, ნიკო?
- მირზაანიდან.

- კარგი სოფელია?

- რა ვიცი.

- ვა, არ ყოფილხარ იქა?

- როგორ არა იქ გავიზარდე.

- მერე არ იცი?

- კარგი სოფელია, კი.

დალოცვილი სოფელი იყო მირზაანი. როგორი პური მოდიოდა, რა ვაზი ხარობდა!

- ნიკო, საკარმიდამო გქონდა იქა?

- კი.

- რა უყავი, რამდენად გაყიდე?

- არ გამიყიდია, ეხლაცა მაქვს.

- მართლა? მერე, რაღა გინდა ქალაქში?

- რა ვიცი...

- არ იცი?

ნიკო ხმას არ იღებდა.

- გინდა გამოცანა გითხრა?

- მითხარი, – გაეხარდა ნიკოს.

- გარეთ ატლასი, შიგნით ათასი. რა არი?

- ბროწეული?

- არა.

- აბა?

- ქისა. ეხლა არსად მსახურობ?

- არა.

- რატო?

- რა ვიცი.

- ვა, არაფერი არ იცი? ადრე არ გიმსახურია სადმე?

- კი, რკინიგზაზე ვმუშაობდი.

- რას აკეთებდი?

- გამყოლად ვმუშაობდი, საბარგო მატარებლებზე.

- მერე, რატომ დაანებე თავი?..

- ავად ვხდებოდი. ღია ვაგონში ვიდექი, ზამთრობით ძალიანა მციოდა...

- ჰოო? თითოც დავლიოთ, ეს ჩვენს ძვირფას მშობლებს გაუმარჯოს..

თასებს დადგამდნენ თუ არა, ნიკო შიშით ელოდა ლაპარაკის გაგრძელებას. ცნობისმოყვარე კი ღვინოს მწვადის ნაჭერს მიაყოლებდა და ეკითხებოდა:

- სხვაგან არსად გიმუშავია, ნიკო?

- კი.

- სადა?

- ჩემი დუქანი მქონდა, რძითა ვვაჭრობდი.

-ვა, შენ ვაჭარიც ყოფილხარ, კაცო?

- არა, მე ვაჭარი არა ვარ.

- მაშ, ვინა ხარ?

ნიკო ჩუმად იჯდა.

- გაკოტრდი?

- არა.

- შენი არ მიკვირს? რატომ აღარ მუშაობ, კაცო?

- მე... ვაჭარი არა ვარ.

- იცი, რას გეტყვი?

ცნობისმოყვარე გრძელი სიტყვისათვის ემზადებოდა, ნიკო თავდახრილი იჯდა და გული სტკიოდა.

- მე მინდა, შენ რომ კარგი კაცი დადგე, ნიკო. სირცხვილი არ არის, აბა რასა ჰგავხარ, ერთი სარკეშიც ჩაიხედე, შე კარგი დედ-მამის შვილო... ხვალვე მუშაობა დაიწყე, ანდა შენს სოფელში წადი, გაიქნე რაღა ეგ ოხერი მკლავები, სასმელ – საჭმელიც გექნება, ახალ შარვალ-ხალთსაც იყიდი, სანამდის უნდა იყო ასე, სამადლოდ? ღმერთმა დამიფაროს და ჩემისთანა ადამიანი რომ გამოლიოს ქვეყანაზე, მერე რაღას აპირებ, ნიკო, ვინ გაჰმევს მაშინ პურს ან ვიღა დაგალევინებს? რატომ ხარ ასე უქმად, რატომ არა მუშაობ?

- მე... ვმუშაობ.

- მუშაობ? რას აკეთებ რო...

- ვხატავ.

- ხატავ? შენ რა გითხარი, ბიჭო,- გულიანად ეცინებოდა ცნობისმოყვარეს,- ეგ რა მუშაობაა..

ნიკო ხმას არ იღებდა

- ვინ გასწავლა ხატვა?

- არავინ.

- არავინ?- უკვირდა ცნობისმოყვარეს,- მაშ, მე რატომ არ ვიცი ხატვა?

- რა ვიცი, აბა..

ცოტა ხანს ჩუმად იყვნენ, ცნობისმოყვარე დუქნის მოხატულ კედლებს ათვალიერებდა

-ნიკო, ხატვა მასწავლე, ტკიცინა მანეთიანს მოგცემ.

ნიკო არ ბრაზდებოდა:

- როგორ გასწავლო, აბა, ხატვა ისეთი რამეა, თუ შენ თვითონ არ იცი, სხვა ვერავინ გასწავლის

- ეჰ, დავლიოთ მაინც. ეს გაუმარჯოს პურ-მარილის კაცსა...

ღამით, როცა დუქანი ცარიელდებოდა, ნიკო კედელზე ან მუშაობაზე ხატავდა. მერე დუქნის იატაკზე წამოწვებოდა და შიშით უცდიდა იმ შეკითხვას, ყოველი დამინების წინ რომ აეკვიატებოდა ხოლმე: „რატომ არ მიდიხარ სოფელში, ნიკო?“

ძლიერი ხმა იყო, სულის სიღრმიდან ამოდიოდა. ნიკო მაინც წაუყრუვებდა ხოლმე, თვალეზს

ხუჭავდა, ინაბეზოდა კაცი.
„რატომ არ მიდიხარ-მეთქი, ნიკო?“

ჟირაფი საოცარი ცხოველი იყო ჟირაფი. არც ალესილი კბილები ჰქონდა, არც ბასრი ჭანგები, მტაცებლები რომ მოეგერიებინა. სამაგიეროდ სწრაფი სირბილი იცოდა- გრძელ კისერს უკან გადასწევდა და თვალუწვდენელ ველზე მიქროდა. დღისით ბალახს სძოვდა, საღამოობით ნაღვლიანად შესცქეროდა ჩამავალ მზეს. ფრთხილი ძილი იცოდა, პატარა ხმაურზედაც კი ყურებს დაცქევტდა ხოლმე და ნამიანი ნესტოები ებერებოდა. მოხერხებულმა მონადირემ ჟირაფი მაინც დაიჭირა და ახლა, ჩარჩოში გამომწყვდეული, მაინც ამაყად გამოიყურებოდა – მშვილდით მოზიდულ ტანზე ლამაზი ლაქები ეყარა, ჩამოქნილ ფეხებზე იდგა, დაჭიმული კისერი მოელერებინა და ამაყად, ჯიუტად შესცქეროდა მნახველს.
....ნიკალა იწვა და თავის ნახატებზე ფიქრობდა.

ზამთარი მიილეოდა თუ არა, ნანატრი სითბო იღვრებოდა ქუჩებში. უცნაური მღელვარება იპყრობდა ხმაურიანი ქალაქის მცხოვრებთ, ყველას გარეთ მიუწევდა გული, მოხუცები მთელი დღე სახლის წინ ისხდნენ და მზეს სახეს უშვერდნენ. ყველანი სასიამოვნო მოდუნებას გრძნობდნენ, თან ცდილობდნენ, ერთმანეთისათვის არ შეემჩნევივინებინათ ეს და მღელვარებისაგან ისეთ სისულეებს იძახდნენ, გული გეტკინებოდა. მერე, ვითომდა არაფერი, ამაყი სახით დაიარებოდნენ ქუჩებში და თითქოს ვერც ამჩნევდნენ, როგორ შემოიჭრა ქალაქში წელიწადის ახალი დრო. დღისით ერთმანეთის ეჭვიანი მზერა აწუხებდათ, ღამით – მტკვარში ამოგანგლული კატების ჩხავილი. და ასე გრძელდებოდა, სანამ გაზაფხული მთლიანად არ დაიპყრობდა ხმაურიან ქალაქს – ვარდისფრად და თეთრად გადაიპენტებოდნენ ხეები, მტკვარი დიდდებოდა, ჩიტები ბრუნდებოდნენ ქალაქში, ის უცნაური აღელვებაც ოდნავ შენელებოდა და თვალთმაქცი მოქალაქეები გაოცებით მიმოიხედავდნენ და თითქოს უკვირდათ:

- ხედავ, კაცო, გაზაფხული მოსულა...
- ვა, ერთი ამ ხეებს შეხედე, როგორ აყვავებულა.
- შენ მტკვარი ნახე, როგორ გასუქებულა...
- ვაჰ, გაზაფხულიც მოსულა და!

ნიკალა კი თავგზააზნეული დაიარებოდა ქალაქში, სული ეხუთებოდა, დაღლილივით სუნთქავდა და რომელიმე დუქანში სამადლოდ დანაყრდებოდა თუ არა, ქალაქგარეთ მიუწევდა გული. იქ კოკორდაყრილი ხეები იდგა და ერთი ციცქნა ბალახი ხარობდა. ცაც კრიალებდა. უცნაური სანახავი იყო ახლადაყვავებული ხეების ფონზე შავი მხატვარი. ფეხები განზე გაედგა, ხელები უღონოდ ჩამოეყარა, თავი უკან გადაეგდო და თვალმოჭუტული ხარბად ისუნთქავდა ჰაერს. ჰაერში კი გამაბრუებელი სურნელება ტრიალებდა – გაზაფხულის სუნი. და ასე იდგა ნიკალა და სუნთქავდა, სანამ მოთმინება არ უმტყუნებდა – ნამიან ბალახზე გაგორდებოდა და ბალახზე ლოყას დებდა წვერგაუპარსავი მხატვარი, მიწის სიყვარულით მუშტებს ურტყამდა მიწას, თან რაღაცა გაუგებარი, მაგრამ მაინც მშობლიური ძახილი ესმოდა და არ იცოდა, როგორ ჩაეკლა გულში ამ ძახილით გამოწვეული სევდა. გონებადაკარგულს, მოზღვავებული გრძნობები ახრჩობდა, გამწარებული, ახლადმოსულ ბალახზე გორაობდა და მიწის ღონიერ ძახილს ყურს უგდებდა.

ეეჰ, კახეთო!

მხატვარი საღამოობით ბრუნდებოდა ქალაქში. დაღმართზე მძიმედ ჩამოდიოდა, ფერმკთალ სახეზე მიწის ნამცეცები აჩნდა.

გაზაფხული იცვლებოდა-უფრო გრძელი დღეები დადგა და სითბომაც იმატა. ეს უკვე

გაზაფხულს ჰგავდა – ხალხი ჩრდილს ეტანებოდა, დამრტყმელი ბიჭების ხელისგულისოდენა ფოთლები მოისხა ხემ. მალე ცხელი ზაფხული დადგებოდა, მოქალაქენი წინასწარ შფოთავდნენ:

- ეჰ, გაზაფხული წავიდა...
- აფსუს, გაზაფხულიც წასულა...
- სად წასულა, კაცო?
- მთაში...
- ეჰ...

ნიკოს ყველა კი არ იცნობდა. ზოგი სოფლიდან ქალაქში ჩამოდიოდა, ნათესავთან ერთად ქუჩაში გამოისეირნებდა და უეცრად ნიკოს თუ მოჰკრავდა თვალს, გაკვირვებით ათვალიერებდა- მუშას არა ჰგავდა ნიკო, კინტო ხომ არ იყო და არა, არც ხელოსნისა ეტყობოდა რამე და ვაჭრისა ხომ არაფერი ეცხო.

- ბიჭო, ეს კაცი რა კაცია? – ეკითხებოდა სოფლელი ქალაქელს.
- არ იცნობ? – ეგ კაცი მღებავია, ნიკო ფიროსმანიშვილი.
- პურს მაგითა სჭამს?
- ჰო. ადრე დუქანი ჰქონდა, რძით ვაჭრობდა.
- მართლა? გაკოტრდა?
- არა, ერთ ქალს გადაეყარა.
- ეჰ, ქალს რომ ადამიანი გადაეკიდება...
- თანაც ჩვენებური ქალი კი არ იყო.
- აბა?

- ფრანგი ყოფილა, თანაც მომღერალი. დაიცა, რა ერქვა...

სოფლელი გაფაციცებით შეჰყურებდა ნათესავს; ქალაქელი ფიქრობდა.

- სულ ერთი არ არის, რა ერქვა, – ვეღარ ითმენდა სოფლელი, – მერე?
- ჰოდა, ის ქალი ამაყი ყოფილა, არავის იკარებდა.
- ვა!

- ესეც ამაყია, ვერაფერს ეუბნებოდა.

- ეს კაცი, ესა, ამაყია?

- მერე როგორი! მთელი ქალაქის ბავშვები კუდში დასდევდნენ, დასცინიან, ამასხარავებენ, კენჭებს ესვრიან, მაგრამ... ერთხელაც არ მიატრიალებს თავსა, ისეთი ამაყია. საწყალს ხან დუქანში სძინავს, ხანაც კიბის ქვეშ, ძალიანა წვალობს ... ნახატებს კი ყიდის ხანდახან, მაგრამ პურის ფული მაინც არა აქვს ხოლმე, სამადლოდ აჭმევდნენ.

- და მაინც ამაყია?

- ჰო.

- ვაჰ, შენი!

- მერე ამან თურმე აიღო და ორი ურემი ყვავილი გაუგზავნა იმ ქალსა.

- რამდენი?

- ორი ურემი.

- სად იშოვა, კაცო....

- მაშინ ვაჭრობდა .

- მერე იმ ქალმა რა უთხრა?...

- მერე იმ ქალმა თავისი გული აჩუქა.

- ვაჰ!

- ნეტავი რა ერქვა, როგორ დამავიწყდა....

- სულერთი არ არის? მაგის გახსენებაში თავი რომ არ შეიწუხო, შენი დარდი არ გეყოფა?
- არა, მაინც... მერე ერთ მშვენიერ დღეს იმ ქალმა ფეხი დაჰკრა და ჩიტოვით გაფრინდა.
- ვა, გაფრინდა?
- მაშ.
- ეჰ, ქალს რომ ადამიანი გადაეკიდება მერე ტყუილია.
- ამბობენ, ის ქალი ვიღაცა მდიდარს გაჰყვაო. ამან რომ ეს ამბავი გაიგო, პირველად არცა სჯეროდა. მერე ყველაფერს თავი მიანება, სოფელსაც, სამუშაოსაც, თავის გულის ბოღმას ეხლა ხატვაში ჰკლამს.
- შენ გინახავს?
- მაგის ნახატები? როგორ არ მინახავს, იცი რა გემრიელად ხატავს?
- მაჩვენე, რა...
- წამო, მაგაზე ადვილი რა არი, მაგისი ნახატები დუქნებში ჰკიდია. ეს რა კარგი რამე გამახსენე, – უხაროდა ქალაქელს, – თან თითო ბოთლი ღვინოც დავლიოთ და მაგისი ნახატებიც ვნახოთ. სწრაფი ნაბიჯით მიდიოდნენ ორთაქალის ბაღებისაკენ.
- ხო, მართლა! იმ ქალს მადმუაზელ მარგარიტა ერქვა.
- ე რამოდენა სახელი რქმევია, კაცო...

ვიღაცამ ფაიტონი შეაჩერა და ხმამაღლა დაუძახა. ნიკომ შეხედა, იცნო და მორიდებულად გაუღიმა.

- როგორა ხრ, ნიკო, ხომ მშვიდობაა?
- მშვიდობაა, კი.
- აბა ერთი აქ მოდი.

სამნი ისხდნენ ეტლში. სამივენი მაგარ ბიჭებად ითვლებოდნენ ქალაქში, ცნობილი დამრტყმელები იყვნენ. განსაკუთრებით ის, ნიკოს რომ გამოელაპარაკა. ისეთი ღონიერი იყო, კამბეჩუას ეძახდნენ. თუმცა ცხვირი ჩატეხილი ჰქონდა, მაინც ეშხიანი ბიჭი იყო.

- როგორა ხარ, ნიკო? – ხმამაღლა ჰკითხა კამბეჩუამ და დაბეჭდილი მარჯვენა გაუწოდა.
- თავად როგორა ბრძანდებით, რატომ დამიძახეთ?..

დამრტყმელმა ბიჭებმა გაუღიმეს:

- საქეიფოდ წამოდი, ნიკალა.

ფაიტონით მგზავრობა საამაყო საქმედ ითვლებოდა. ფაიტონი ძვირად ფასობდა, მხოლოდ იმათ შეეძლოთ მეეტლის დაქირავება, ცხოვრებაში სწორ ალღოს რომ აიღებდნენ და ფხას გამოიჩენდნენ. კამბეჩუას და იმის ძმაკაცებს ფული თავზე არ გადასდიოდათ, მეეტლემ პატივი სცა მათ და უფასოდ მიჰყავდა ცნობილი ბიჭები ორთაქალის ბაღებისაკენ, რესტორან „ელდორადოში“. ძმაკაცებმა კარგად იცოდნენ, რომ ფაიტონს ხალხი ათვალიერებდა და ამიტომ ისე გაჯგიმულნი ისხდნენ, უცხო კაცს რომ დაენახა, ნასწავლი ხალხი ეგონებოდათ. მხოლოდ ნიკალა იჯდა თავჩალუნული.

- კიდევ რა მოგართვათ, შენ ხარ ჩემი ბატონი?
- დოში დაიმახსოვრე?
- კი.
- ყველი, მწვანილი?
- კი.
- მწვადი, ქათამი?
- კი ბატონო.

- აბა, ჯერჯერობით ეგ მოიტანე
დალოცვილი რესტორანი იყო „ელდორადო“. სულო და გულო, რაც გინდოდა, რასაც ინატრებდი.
კახური ღვინო მოიტანა ოფიციალტმა. ნამდვილი კახური ღვინო იყო – მძიმე, სქელი. ისეთი მძიმე
იყო, ყელსა ფხაჭნიდა. თამადად კამბეჩუა დადგა, კოხტა თასებით სვამდაა ღვინოს.
ნიკალას სადღეგრძელოზე რომ მიდგა ჯერი, უკვე შეწითლებულები იყვნენ სახეზე. კამბეჩუას
თასი შეუვსეს და იმანაც დიდხანს არ აცდევინა:

- ახლა, ძმებო, მე იმ კაცს ვენაცვალე, მე იმ კაცის სადღეგრძელო უნდა ვთქვა, ვინც რომ ისეთი
კოხტა და ხოშიანი ხატვა იცის, ყველა რომ ჰალალად ირტყვის, ვენაცვალე მაგ მღებავსო... ეს შენ
გაგიმარჯოს, ჩემო ნიკალა, შენი ჭირიმე, შენი, მოდი, გაკოცო!

ნიკო წამოდგა, კამბეჩუამ გულში ჩაიკრა, ნეკნები ატკინა.

- ვაჰ, ვინც მოსულა, გაუმარჯოს!

- საღამო მშვიდობისა.

თმაგაჩეხილი კაცი იყო ახლადმოსული, თვალებს აცაცებდა.

- ერთი კარგი ლექსი გვითხარი, ბიჭო!

- ჯერ დაგვლოცოს, კაცო

ახლადმოსულს არ სჭირდებოდა დიდი პატიჟი.

- თქვენს პურისჭამას გაუმარჯოს, შვილები გიცოცხლოთ, მშობლები გიცხოვნოთ! – თასი
გადაჰკრა, მწვანილი მარილში ამოუსვა და მწვადის ნაჭერიც მიატანა.

- საწყალი მამაჩემი სმას მიშლიდა... – ნაღვლიანად ჩაილაპარაკა კამბეჩუამ, – აბა ერთი კარგი
ლექსი მითხარი, შე კარგი დედ-მამის შვილო.

შემოსწრებულმა ლუკმა საჩქაროდ გადაყლაპა, ჩაახველა და თქვა:

ვინც კი გასათხოვარია,
ყველა გამითხოვდებით,
რაგინდ ბევრი ვიქეიფოთ,
ბოლოს ყველა მოვკვდებით.

- სწორია, ხო იცი, – უფრო მოიწყინა კამბეჩუამ, – ეგ ხომ უშენოდაც ვიცოდით, ერთი მხიარულიც
გვითხარი და!

- მხიარული? მაგაზე ადვილი რა არი:

კარგი ბიჭები იბადებიან... სადა? – ორთაქალაში.

პურის საჭმელად დაჯდებიან... სადა? – ოქროყანაში!

სუფრაზეა თევზი, ღვინო... კიდევ? – ლავაში!

მტერს იმათთან გამოუვა ცუდად თამაში!!!

- ვაჰ, შენი ჭირიმე, შენი!

- ყანწი მაგას, ყანწი!

კამბეჩუას შეაცქერდნენ ამფსონები, ეგონათ, კმაყოფილი იქნებოდა, მაგრამ კამბეჩუას
შემოსწრებულის თავისოდენა მუშტზე ჩამოედო ნიკაპი და ფიქრობდა. ყველანი გაკვირვებით
შესცქეროდნენ. ბოლოს კამბეჩუა გამოერკვა, თავი მაღლა ასწია და ხმადაბლა იკითხა:

- ნეტავი რატომ მიყვარხარ, ნიკალა, ესე?

დათვი კი, მთვარის შუქზე მოხვედრილი დათვი, განაბულიყო და საოცარ ძახილს ყურს
უგდებდა. რამდენი იარა ამ დათვმა... ძალიან მშიერი, საჭმელის საძებრად დაცოცავდა ზნელ
ღამეში. ამაოდ ყნოსავდა ჰაერს, ღამის სიბნელებში გატრუნულ ჩირგვებს ეჭვით შესცქეროდა...
გადაიარა დიდი მინდორი, სადაც უზარმაზარი კურდღლებით ყვარნენ თეთრი ლოდები...
ჩამიჩუმიც კი არსაიდან ისმოდა, არსად იყო საკვები, დათვი გახდა, გაილია, ტორებილა დარჩა

ძველებურად უზარმაზარი, რამდენი ტყვია ასცდა დათვს, რამდენი უბედურება გადაიტანა... თავდაპირველად აქეთ-იქით დამრწოდა, ყველგან ეძებდა საკბილოს, მერე თავი დაადო და სულ პირდაპირ იარა. აღარც ჰქონდა რაიმეს შოვნის იმედი, მაგრამ სულ წინ და წინ მიდიოდა. გზად წაქცეული ხე შემოხვდა, ზედ შედგა, რამდენიმე ნაბიჯიც გადადგა და განათდა, დათვი შეკრთა და გაჩერდა. იდგა გაკვირვებული, გახსვსებული და გრძნობდა, როგორ ბზინავდა მისი გაქუცული ტყავი მთვარის შუქზე. ხეც პრიალებდა, წაქცეული ხე... დათვი კი იდგა ამ მოულოდნელი სინათლით გაკვირვებული და შუქს, ასე შორიდან რომ მოდიოდა მისკენ, ყურს უგდებდა... ყურს უგდებდა და სული უკაწკაწებდა. რდგანაც ყველაფერი ეს ძალიან წააგავდა ძახილს, უცნაური ხმებითა და ბგერებით სავსეს... კიდევ კარგი, რომ ტორები ძველებურად უზარმაზარი და გამძლე ჰქონდა დათვს – იგი სამუდამოდ დარჩა ამ წაქცეულ ხეზე.

არაჩვეულებრივ სიზმრებს ხედავდა ნიკალა, როცა კიბის ქვეშ ეძინა. გვერდები მაინც სტკიოდა და როგორც კი ტკივილს იგრძნობდა, ის შეჩვეული ხმა მაშინვე გამოელაპარაკებოდა ხოლმე.

- ნიკო, გშია, ნიკო?

- კი.

შემპარავი ხმა იყო.

- ნიკო, გწყურია, ნიკო?

- კი.

- ხომ არ გცივა?

- ჰო, სიცივეა.

- გვერდები ხომ არ დაგებეჭა მაგ იატაკზე წოლითა?

- კი, დამებეჭა.

- მერე, ნუთუ არ გინდა კარგი ცხოვრება, ნიკალა?

- მინდა, კი.

- ჰოდა, აიღე და გააქნე ეგ ოხერი მკლავები, შენს სოფელში ქვაზე დასახლდება კაცი, ბიჭო.

შემპარავი ხმა იყო, კახურად უქცევდა.

- ხომ იცი, როგორი დალოცვილი მიწაა კახეთში, რა ვაზი ხარობს...

- როგორ არ ვიცი.

- მერე, არ წამოხვალ სოფელში?

ნიკო ჩუმად იყო.

- არ წამოხვალ-მეთქი?

- არა.

- რატომ?

- მე... – გაიფიქრა ნიკომ და გაწითლდა. – მე მიწის მუშა არა ვარ.

- მაშ, ვინა ხარ?!

- მხატვარი.

- მხატვარი? მერე და რა გაბადია?

ამაყად ჩაიცინებდა ხოლმე ნიკალა.

ვინ იფიქრებდა, რომ ეს ტანსაცმელშემოხეული კაცი მეფე იყო და თავის ქვეყანა ჰქონდა... დიდი და თვალუწვდენელი იყო ნიკალას სამფლობელო, ქალაქებსა და სოფლებში ხალხი ცხოვრობდა, მწვანე ტყეებში ათასნაირი ცხოველი ირეოდა, ცაში ფრინველები დანავარდობდნენ, მდინარეებში თევზები დაცურავდნენ და ლურჯ ზღვაზე ნავები ტივტივებდა. ნიკალას ქვეყანაში გათენებისას შავი ბინდი იწელებოდა, იწელებოდა, თხელდებოდა და ბოლოს ვარდხდისფრად იხლიჩებოდა

ცა, დალოცვილი სინათლე ეფინებოდა ქვეყანას, ხალხი იღვიძებდა, იზმორებოდა და პირს იბანდა; შემდეგ დინჯად ამოდიოდა მზე და ყველაფერი ლამაზდებოდა, მშვენიერდებოდა, ჭუჭყიანი გუბეების ზედაპირზედაც კი ზანტად იკლაკნებოდა ცისარტყელას მზინავი ფერები. ცხოვრება დუღდა ნიკოს ქვეყანაში: გლეხის ბიჭი ბატებს მიდენიდა, მადლიან ყურძენს ფეხებით სწურავდნენ მძიმე კაცები, საჭმლის სამებრად მიეშურებოდნენ დედა ღორი და იმისი კოხტა გოჭები, ხალხი დღეობებზე მიდიოდა, ჩარდახიან ურმებში ისხდნენ და დანაღვლიანებული ხარები უხალისოდ მიაგორებდნენ მძიმე ურემს, მზარეულები საჭმელს ამზადებდნენ, გაბურძგვნილულვაშიანი მეეზოვე ქუჩებს დინჯად გვიდა, ზურგმაგარი მუშები არხეინად დაატარებდნენ მძიმე ტიკებსა და კასრებს, სადღაც მიეშურებოდნენ ბედის მონა-მორჩილი ვირი და იმისი პატრონი, სარკეში დაკვირვებით იხედებოდა ორთაქალის ტურფა და ნაოჭის დანახვაზე უკვდებოდა ჩვილი გული, ვირზე მჯდარ აქიმს ყოველ შემთხვევისათვის ქოლგა გაედო მხარზე და ავადმყოფთან მიდიოდა. ქვეყანას ეღვიძა, მაგრამ ჯერ კიდევ გულის ძილით ეძინათ მდიდარი კინტოს შვილსა და ყვითელქუდა გოგოს.

მაინც რა რბილი ბალახი ლივლივებდა ნიკოს ქვეყანაში, როგორ კრიალებდა ცა! მოქნილი, ჩამოსხმული ირემი კისერმოღერებული იდგა, რქებზე მწვადის ნაჭრები ჰქონდა ჩამოცმული და იქვე, ორიოდ ნაბიჯზე, მუშტისოდენა ვარდები ხარობდა! ლამაზი, წყლიანი თვალები ჰქონდათ ნიკოს ირმებსა და შვლებს, ყველაზე ლამაზ დედაკაცსაც კი შეშურდებოდა მათი თვალები და მიხრა-მოხრა. საკვირველი იყო – ასეთი ლამაზი არსებები მხოლოდ ფოთლებითა და ბალახით საზრდოობდნენ, ხანდახან წყალსაც სვამდნენ. წყალთან კი თოფიანი კაცი ელოდებოდა ირმებს და სროლის ხმაზე ცაში ისარივით ავარდებოდნენ ხოლმე ფრინველები. უშველებელფრთებიანი არწივი მაღლა, ცაში ტვტივებდა და ჩასისხლიანებული თვალებით დაეძებდა მსხვერპლს. ზანტი ნაბიჯით დაიარებოდნენ ზანტი და ხორბლისფერი ლომები, შავი ტახი ყოველთვის მზად იყო საბრძოლველად და თეთრი ეშვები ექავებოდა, პატარა ხმაურზეც სოროსაკენ გარბოდა კურდღელი, მაგრამ არწივი მძიმე, შავი ღრუბელივით აცხრებოდა თავზე.

მდიდარი კინტოს ვაჟი ამასობაში მდიდარი კინტოს შვილიც იღვიძებდა, კარგა ხანს ბურანში იყო, იქამდე არ წამოდგებოდა, სანამ შიშშილი არ შეაწუხებდა. მერე კარგა ლაზათიანად დანაყრდებოდა, მამის გემოვნების მიხედვით გამოიპრანჭებოდა და თავმოძვონედ იდგა მნახველების წინაშე. განიერი შარვალი სქელ ფეხებს უმაღავდა, გაფუებული ლოყები ვარდისფრად უღვიოდა. ორსართულიანი ღაბაბი მკერდზე ჰქონდა მიბჯენილი და წელის ადგილას ვერცხლის ქამარი შემოერთყა. ჯერ კიდევ ბავშვი იყო მდიდარი კონტოს შვილი, მაგრამ მამისაგან უკვე იციდა ფულის ყადრი და ცხოვრების გემო, სხვა არაფერი სწამდა; დოინჯშემოდგმული იდგა ეს ბრიყვი, და ნიკალა შიშითა და ზიზღით შესცქეროდა თავისი ქვეყნის ბინადარს.

ხალხი კი შრომობდა, მუშაობდა – ოქროსფერ კალოზე დაიარებოდნენ ხარები, გლეხები ყურძნით სავსე გოდრებს ეზიდებოდნენ: ზოგ ქალს მძიმე კოკა შეედგა მხარზე, ზოგიც დაირას აჩხაკუნებდა და არხეინად მიირთმევდა ლუდს.

არწივს კი უკვე მოეძებნა მყუდრო ადგილი და გულგახეთქილ მსხვერპლზე იჯდა. ბასრი ჭანგები მოდუნებულ სხეულში ჩაერთო და საცა იყო, მზეზე აელვარებული ნისკარტით კორტნას დაუწყებდა.

ტყისგან შორს, ცხრა მთის გადაღმა, უშვილო მილიონერი იდგა და ბავშვებიან ღარიბ ქალს თვალს არიდებდა. ოქროს ძეწკვზე ჩამოკიდებული ძვირფასი ნივთი ბრჭყვიალებდა უშვილო ქალის დამჭკნარ მკერდზე, ღარიბ ქალს კი გულზე მაგრად მიეხუტებინა ცოცხალი, ჩვილი არსება

და მუშუს აწოვებდა. გადაჭრილი ხეები მოჩანდა მათ უკან, სადღაც შორს კი მაღალი, მწვანე ტყე ხარობდა, ტყე მთის ფერდობზედაც იყო, მერე ბუჩქები იწყებოდა, მერე, ძალიან მაღლა, ბუჩქებიც თავდებოდა და პიტალო კლდეზე თეთრჩოხიანი ვაჟკაცი იდგა; არწივივით გასცქეროდა მიდამოს, დამბაჩა და დაღესტნური ხანჯალი შვენოდა წელზე. გადასავარდნთან იდგა და იქითკენ იყურებოდა, საიდანაც მტერს ელოდებოდა, ხოლო მის ფერხთით მშობლიური, რძისფერი აული ქათქათებდა, ძნელად გასაწირი.

მაღალი მთები იყო ირგვლივ, გაქვავებული ცამდე აზიდული მთები. უცხო იყო მათთვის ხმაური და მოძრაობა, მაგრამ ხანდახან პატარა კენჭი დაგორდებოდა მთის მწვერვალიდან, მეორე კენჭს გვერდს გაჰკრავდა, აიყოლიებდა, ღორღიც ჩამოიშლებოდა და კენჭებს მისდევდა, გზადაგზა მოზრდილი ქვებიც აჰყვებოდნენ ხოლმე ამ მოძრაობას, მერე დიდი ლოდებიც კი თავს ველარ იკავებდნენ შეჩვეულ ადგილზე და დაბლა, ბარისაკენ მიჰქროდნენ, ბუჩქები ხომ ვერ შეაჩერებდა თავაწყვეტილ ლოდებს – ტყეში შეიჭრებოდა ხოლმე ზვავი, ხეებს ლეწავდა და ბოლოს მდინარეში ზღართანით ვარდებოდა.

შეშფოთებული თევზები უგზო-უკვლოდ დაწრიალებდნენ წყალში და წითელპერანგა მებადური ადვილად იჭერდა მათ. ცოცხალი თევზი სუფრის მშვენება იყო, სუფრას არ აკლდა, სუფრას რომ ჰკლებოდა... ჩოხა-ახალუხში გამოწყობილი კაცები მაგიდას შემოსხდომოდნენ, თავზე ფაფახები და კარტუზიანი ქუდები ეფარათ. ქეიფი უყვარდათ, მაგრამ არ იმჩნევდნენ – ისეთი გულგრილი სახით ისხდნენ, გეგონებოდა, მოვალეობას იხდიანო, სიხარულისაგან კი სული უკაწკაწებდათ... ქეიფს მონატრებულნი არ იყვნენ, მაგრამ მაინც... ხანდახან ღვინის სმაც მოზეზრდებოდათ და სანადიროდ მიდიოდნენ.

ტყეში ათასნაირი ცხოველი ირეოდა, მონადირეები შვლებსა და ირმებს ეძებდნენ. დაბურული ტყე ზედ ზღვასთან თავდებოდა; შუა ზღვაში მაღალი, ციცაბო კლდე იყო. ზედ კლდის თავზე ჯიხვი იდგა, არემარეს გასცქეროდა, ქანდაკებას ჰგავდა. ტყეში ყველაფერი თავის რიგზე მიდიოდა და... უცებ თოფის გრიალი ისმოდა ტყეში. მონადირეებს გრძელი თოფები და უტყუარი ნიშანი ჰქონდათ. თანაც დაგეშილი ძაღლები ჰყავდათ, მთელ ტყეს იკლებდა ყეფა და თოფის გრიალი. დამფრთხალი ირმები ზურგზე გადაიწყობდნენ რქებს და გარბოდნენ. ჩასაფრებულ მონადირეებს უხაროდათ მათი დანახვა, ტყვიები მკერდში ეძგერებოდა ხოლმე ირმებსა და შვლებს. სისხლი წვეთავდა ხასხასა ბალახზე, ცრემლი გადმოსდიოდათ ცხოველებს თვალთაგან, ზოგი ირემი უფრო შორს, ზედ ზღვის ნაპირამდე გარბოდა.

აქ კი გასაქცევი გზა თავდებოდა – უკანასკნელ ხეზე მიძვრებოდა გზააზნეული დათვი, მონადირეები ისევ ისროდნენ და კამარაშეკრული ირმები ზღართანით ეცემოდნენ ზღვაში. ზღვა შხეფებს ისროდა, ხმაურით აფორიაქებული ფრინველები ცაში წრიალებდნენ, ყველა დარბოდა, ყველაფერი ირხეოდა, მხოლოდ იქ, ზღვაში შეჭრილი ციცაბო კლდის ქიმზე, სამიზნესავით იდგა ჯიხვი და ფეხს არ იცვლიდა. პირუტყვის ბლავილში, თოფების გრიალში უძრავად იდგა იგი და ქანდაკებას ჰგავდა...

ასე იყო თუ ისე, ცხოვრება ჩვეულ კალაპოტში მიედინებოდა. მართალია, იშვიათად გამონაკლისიც ხდებოდა – ხანდახან ბედის მონა-მორჩილ ვირებსაც კი რაღაცა ოხრობა გაუწყრებოდა და ზედ შუა ხიდზე შუბებივით ჩაასობდნენ ხოლმე ფეხებს... მაგრამ ცხოვრება მაინც ჩვეულ კალაპოტში მიედინებოდა და საღამოხანს ბნელდებოდა, ბნელდებოდა, ცაზე მთვარე ამოდიოდა და მქრქალი სინათლე ეფინებოდა ნიკალას ქვეყანას, მთვარე პირველად იმ სახლს მიაღებოდა, ყაჩაღებს რომ ეძინათ. მათ ფრთხილი ძილი იცოდნენ – მაშინვე თავს წამოყოფდნენ და, სახეშეშუპებულნი, ერთმანეთს უაზროდ შესცქეროდნენ. მერე წყნარად

ჩაახველებდნენ მუჭში, იარაღს მხარზე გადაიკიდებდნენ. შემდეგ უკვე ცხენებზე ისხდნენ და ერთმანეთს ეჩურჩულებოდნენ. აპრილის ღამე იყო, ცოტათი ციოდა, ყველას ეძინა ნიკალას ქვეყანაში. მაგრამ ყაჩაღები ფრთხილად დაატარებდნენ ცხენებს და სიბნელეში გზააბნეული მგზავრები ელანდებოდათ.

სიბნელეში ვერც გაარჩევდი შავროხიან, წვერმოშვებულ ყაჩაღებს. მართალია, გარეგნულად არცთუ ისე ცუდი ბიჭები ჩანდნენ, მაგრამ ადამიანს ისე გამოჰჩრიდნენ ყელს, ხელი არ აუკანკალდებოდათ.

ხანდახან ქარი აახმაურებდა ფოთლებს, რაღაც გაიფაჩუნებდა ბუჩქებში, ხანდახან საკუთარი ჩრდილი თითქოს უკნიდან ეპარებოდა ყაჩაღებს და ფერდაკარგული ბიჭები თოფს მაგრად ბლუჯავდნენ... ნელა, ზანტად, მაგრამ მაინც გადიოდა ღამე: ხან უმთვარო, ხანაც მთვარიანი, ხან უშფოთველი, ხანაც შფოთით აღსავსე და ტლანქი, მძიმე ღამე დაპატრონებოდა ქვეყანას, ბრმა დევივით აწვა ქვეყანას ღამე.

და, კიდევ კარგი, ადრე იქნებოდა თუ გვიან, შავი ბინდი მაინც იწელებოდა, იწელებოდა და ვარდისფრად იხლიჩებოდა ცა...

ერთხელ ერთმა ვაჭარმა ნიკოს ნახატები დაათვალიერა. წესითა და კანონით არ უნდა მოსწონებოდა ამ კაცს ნიკალას ნახატები – ვაჭარი კაცი იყო, ბეწვეულით ვაჭრობდა, სახლში ოქროსფერ ჩარჩოში ჩასმული სარკეები ჰქონდა, ღამლამობით მოგებაზე ფიქრობდა, სულ ძვირფასი ქურქები ელანდებოდა. და უცებ შავ მუშამბაზე დახატული ერთი უბრალო კურდღელი ისე მოეწონა, რომ ნიკალა გვერდზე გაიხმო, დაიმარტოხელა და უცნაური ხმით სთხოვა:

- ოღონდ ეგ სურათი მომყიდე, რამდენსაც გინდა, იმდენ ტკიცინა თუმნიანს მოგცემ, ნიკალა...

ერთხელაც ნიკოს სამფლობელო ერთმა ნასწავლმა კაცმა დაათვალიერა და თქა:

- განა ეს არის ხელოვნება? არა, ხელოვნება სულ სხვა რამეა. კაცი კაცს უნდა ჰგავდეს, შველი – შველს, მთა – მთას, ხე – ხეს, აბა შეხედე, განა ეს დათვია? ტურასა ჰგამს...

უთქმელი კაცი იყო ნიკალა. თავის ნახატს შეაცქერდა... და უეცრად ხმამაღლა თქვა:

- ასე მიწოდოდა გამეკეთებინა და ეს მე შევძელი.

პატარა ბიჭი კი ისევ ისე დგას და ქალს ყურძნის მტევანს ევედრება. უხეში, ასაკის შეუფერებელი თითები ახლოს მიუტანია მტევანთან და ქალის თანხმობას ელოდება. ქალს სულელური გამომეტყველება აქვს და რაღაცას ფიქრობს, ხელში კი... ტკბილი, გემრიელი ყურძენი უჭირავს – დალოცვილი სიტკბო.

მას სწორედ ეს უნდოდა და მან ეს შესძლო.